

KİTAP TANITIMI/ BOOK REVIEW

***Yakın Çağ Dünya Tarihi*, Editör: Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu, Nobel Yayınevi, Ankara 2019, 403 sayfa, ISBN: 978-605-033-128-8.**

Yasemin Zahide EROL*

Makale Bilgisi

Başvuru: 09.02.2020

Kabul: 03.03.2020

Article Info

Received: February 09, 2020

Accepted: March 03, 2020

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu¹ editörlüğünde hazırlanan *Yakın Çağ Dünya Tarihi* adlı çalışma, 2019 yılında Nobel Yayınevi tarafından yayımlanmıştır.

1789 Fransız İhtilali ile başladığı kabul edilen Yakın Çağ, ihtilalle birlikte gelen eşitlik, özgürlük, milliyetçilik, demokrasi, insan hakları gibi fikirlerin tüm dünyayı etkisi altına aldığı, insanlık tarihindeki önemli dönüm noktalarından olan sanayi devrimleri neticesinde pek çok alanda yeni buluşlar ile makineli üretimin ortaya çıktığı ve büyük dönüşümlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Yine bu dönem, Avrupa'da ihtilallerin yaşandığı, Avrupalı büyük devletler arasındaki rekabetin büyüdüğü ve bloklaşmanın başladığı, İtalya'nın ve Almanya'nın birliklerini kurmalarıyla Avrupa siyasetinde

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, *Yakınçağ Tarihi Anabilim Dalı*, yaseminzahideerol@gmail.com

¹ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü'nden 1988 yılında mezun olan Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu, aynı bölümde Yakınçağ Tarihi Anabilim Dalı'na araştırma görevlisi olarak atanmıştır. "III. Selim Zamanında Kayseri'de Şehir Hayatı-1789-1808" adlı çalışmasıyla 1990 yılında Yüksek Lisans, "Tepedelenli Ali Paşa İsyanı" adlı çalışmasıyla da 1995 yılında Doktora eğitimini tamamlayan Hamiyet Sezer Feyzioğlu, 1997 yılında Yardımcı Doçent, 2005 yılında Doçent, 2010 yılında ise profesör olmuştur. Halen aynı bölümde akademik çalışmalarını sürdüren Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu'nun XIX. yüzyıl Osmanlı tarihi üzerine çok sayıda makalesi ve kitabı bulunmaktadır.

dengelerin bozulduğu, sömürgeciliğin farklı bir boyut kazanarak emperyalizme dönüştüğü, Amerika Birleşik Devletleri'nin önemli bir güç olarak ortaya çıktığı, Rusya, Çin, Japonya, Hindistan, Güney Amerika ve İran'da önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir. XIX. yüzyılda yaşanan bu gelişmeler büyük bir dünya savaşına zemin hazırlamış, XX. yüzyıl başlarında I. Dünya Savaşı ortaya çıkmıştır. Bu anlamda Yakın Çağ, sonuçları açısından günümüzü de etkileyen önemli gelişmelerin meydana geldiği bir dönem olarak ifade edilebilir.

XIX. yüzyıla damgasını vuran önemli olayların anlatıldığı 403 sayfalık bu eserde her biri akademisyenler tarafından hazırlanmış on dört makale yer almaktadır. Bu makaleler sırasıyla şöyledir: Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu, *Sanayi Devrimi* (s.1-14); Arş. Gör. Zeynep Gül Erel Çalan, *Dünyayı Değiştiren Devrim: Fransa Devrimi, Soylular ve Halk* (s.15-34); Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu, *1815-1848 Yılları Arası Avrupa İhtilalleri ve İşçi Hareketleri* (s.35-62); Arş. Gör. Merve Cemile Sönmez, *Almanya'nın Ulusal Birliği* (s.63-76); Arş. Gör. Merve Cemile Sönmez, *İtalyan Birliğinin Kuruluşu (Risorgimento)* (s.77-92); Prof. Dr. Selda Kılıç, *Amerika Birleşik Devletleri Tarihi* (s.93-142); Arş. Gör. Yasemin Zahide Erol, *XIX. Yüzyılda Rusya* (s.143-186); Arş. Gör. Çağla Demirdüzen, *XIX. Yüzyılda Çin'in Siyasi, Ekonomik ve Sosyal Durumu* (s.187-208); Arş. Gör. Lemi Atalay, *Meiji Restorasyonu ve Japon Modernleşmesi* (s.209-234); Dr. Melis Çelikaş, *XIX. Yüzyılda Hindistan* (s.235-266); Prof. Dr. Selda Kılıç, *Yakın Çağ Dönemi İran Tarihi* (s.267-328); Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu, *Sömürgecilik* (s.329-350); Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu, *XIX. Yüzyılda Güney Amerika Tarihi* (s.351-374); Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu-Dr. Cafer Güler, *Birinci Dünya Savaşı'nın Çıkış Süreci* (s.375-403).

Kitapta önsöz ve içindikilerden sonra Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu'nun kaleme aldığı *Sanayi Devrimi* isimli makale yer almaktadır. Bu makalede tarihin dönüm noktalarından biri sayılan ve İngiltere'de ortaya çıkıp kısa zamanda yayılan üretim teknolojisindeki gelişmeleri ifade eden Sanayi Devrimi'nin nasıl ortaya çıktığı, devrime giden süreç, devrimin neden İngiltere'de ortaya çıktığı, sonuçları ve etkileri anlatılmaktadır.

*Sanayi Devrimi'*nden sonra Arş. Gör. Zeynep Gül Erel Çalan tarafından hazırlanan *Dünyayı Değiştiren Devrim: Fransa Devrimi, Soylular ve Halk* adını taşıyan makaleye, sonuçlarıyla tüm dünyayı etkileyen Fransız İhtilali'nin arkasında yatan fikrinsel birikimi, düşünürleri ve eserlerini anlatarak başlayan yazar, devrim karşıtı hareketlere değindikten sonra Napolyon Bonapart ve koalisyon savaşlarını anlatmıştır. Makale, 1815 Viyana Kongresi'ne giden süreç ve uluslararası politikanın ele alınmasıyla son bulmaktadır.

Yine Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu'nun kaleme aldığı *1815-1848 Yılları Arası Avrupa İhtilalleri ve İşçi Hareketleri* başlıklı makalede öncelikle 1830 ihtilalleri ve bu ihtilallerin sonuçları üzerinde duran yazar, daha sonra İngiltere ve Fransa'daki işçi hareketleri hakkında bilgi vermiştir. Makalede son olarak, 1848 ihtilalleri ve sonuçları ile bu ihtilallerin Osmanlı Devleti üzerindeki etkileri üzerinde durulmuştur.

Arş. Gör. Merve Cemile Sönmez'in yazdığı *Almanya'nın Ulusal Birliği* başlıklı dördüncü makalede Avrupa'da siyasi dengeleri önemli ölçüde sarsan, hatta I. Dünya Savaşı'na giden süreçte önemli bir etken olan Alman Birliği ele alınmıştır. XIX. yüzyılda Avrupa'da meydana gelen en önemli gelişmelerden biri olarak görülen bölünmüş haldeki Alman devletlerinin birleşmesi ve kısa sürede ekonomik ve siyasi açıdan güçlenmesi sebep ve sonuçlarıyla ele alınmıştır.

Yine Arş. Gör. Merve Cemile Sönmez tarafından hazırlanan ve *İtalyan Birliğinin Kuruluşu (Risorgimento)* adını taşıyan diğer makalede XIX. yüzyıl Avrupası'nda Alman Birliği'nin kurulmasından sonra meydana gelen en önemli siyasi gelişmelerden biri olan İtalyan birliğinin ne zaman ve ne şekilde sağlandığı konu edilmiştir. Makalede, siyasi olarak parçalanmış bir halde bulunan İtalya'nın birleşmesine giden süreç, bu süreçte gerçekleşen ayaklanmalar, hareketler ve gizli cemiyetler ile İtalya'nın birlik haline gelmesinden sonra ortaya çıkan yeni düzen üzerinde durulmuştur.

Prof. Dr. Selda Kılıç'ın kaleme aldığı *Amerika Birleşik Devletleri Tarihi* başlıklı altıncı makalede Amerika'nın keşfi ve ilk göçlerden başlayarak Amerikan tarihinin bir özeti sunulmuştur. Makalede kolonilere, Amerikan devrimine, ilk başkan George Washington ve hükümet birliğinin kurulmasına da yer veren yazar, Amerikan ulusal birliği, kölelik, iç savaş, Amerikan endüstrisinin yükselişi, Amerikan reformu, I. Dünya Savaşı'nda Amerika'nın yeri ve ekonomik kriz gibi Amerikan tarihinin önemli siyasi olaylarını başlıklar halinde okuyucuya sunmuştur.

Arş. Gör. Yasemin Zahide Erol tarafından hazırlanan *XIX. Yüzyılda Rusya* başlığını taşıyan yedinci makalede XIX. yüzyılın başından XX. yüzyılın başlarına kadar geçen sürede ana hatlarıyla Rus tarihi anlatılmaya çalışılmıştır. XIX. yüzyıl dünya siyasetinde önemli bir rolü olan Rusya'nın iç ve dış politikasının anlatıldığı çalışmada öncelikle söz konusu yüzyıl boyunca tahta geçen Rus çarları ve bunların iç politikaları başlıklar halinde incelenmiştir. Dış politika kısmında ise özellikle Osmanlı-Rus ilişkileri üzerinde durulmuş, yüzyıl boyunca iki devlet arasında meydana gelen dört büyük savaşa yer verilmiştir. Yine dış politika kapsamında Rusya'nın Balkanlar, Türkistan ve Kafkasya politikaları ile Panslavizm gibi konular

genel hatlarıyla anlatılmıştır. Yüzyılın iki büyük meselesi olan Şark Meselesi ve Boğazlar Meselesi'ne de değinilen makalede, Rus-Japon Savaşı, 1905 Rus Devrimi ve son olarak Rusya'da söz konusu dönemde ortaya çıkan siyasi hareketler ele alınmıştır.

Arş. Gör. Çağla Demirdüzen'in kaleme aldığı *XIX. Yüzyılda Çin'in Siyasi, Ekonomik ve Sosyal Durumu* başlıklı sekizinci makalede ilk çağlardan XIX. yüzyıla kadar Çin tarihi hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra, XIX. yüzyıl boyunca Çin'de yaşanan önemli gelişmelere değinilmiştir. Afyon Savaşları, Çin-Fransa Savaşı, Çin-Japon Savaşı, Boxer Ayaklanması gibi konulardan başka Yünnan Ayaklanması, Türkistan Ayaklanmaları, Taiping Ayaklanması, Nian İsyanı gibi Müslüman ayaklanmalarına da yer veren yazar, siyasi gelişmelerin ardından son olarak Çin'in XIX. yüzyıldaki ekonomik durumu ile sosyal ve kültürel hayatını ele almıştır

Arş. Gör. Lemi Atalay'ın hazırladığı *Meiji Restorasyonu ve Japon Modernleşmesi* başlıklı dokuzuncu makalede öncelikle Japonya'da Tokugava Dönemi ve Meiji Restorasyonuna giden süreç hakkında bilgi verilmektedir. Ardından Meiji Restorasyonu ve Japon Modernleşmesi alt başlıklar halinde incelenmiştir. Siyaset, hukuk, idari, toplumsal ve ekonomik alanlarda Japon modernleşmesinin anlatıldığı makalede yazar Türk ve Japon modernleşmesinin karşılaştırmasını da yapmış, Meiji dönemi Japon dış politikası ve Japon yayılcılığı hakkında genel bilgiler vermiştir.

Dr. Melis Çelikaş tarafından hazırlanan *XIX. Yüzyılda Hindistan* başlıklı makalede kısaca XIX. yüzyıldan önce Hindistan'ın durumu hakkında bilgi verildikten sonra, başta İngiltere olmak üzere yabancı güçlerin Hindistan üzerindeki mücadelelerine değinilmiştir. Hindu-Müslüman münasebetlerinin de anlatıldığı makalede İngiliz yönetimine karşı çıkan ayaklanmalar ve XIX. yüzyıl boyunca Hindistan'da ortaya çıkan siyasi-dini ayaklanma ve isyanlar ele alınmıştır. Son olarak, XIX. yüzyılda Hindistan'da meydana gelen sosyal ve kültürel reformlar "kast sistemi ve sosyal reformlar", "dil ve eğitim reformları" başlıkları altında incelenirken, İngiliz kolonilerinin Hint ekonomisine etkisi de açıklanmıştır.

Prof. Dr. Selda Kılıç'ın kaleme aldığı *Yakın Çağ Dönemi İran Tarihi* başlıklı makalede 1795 yılında hükümdar olan Ağa Muhammed Han döneminden başlanarak XX. yüzyıl başlarına kadar İran tahtına geçen hükümdarlar tek tek ele alınmıştır. Sırasıyla Ağa Muhammed Han, Fetih Ali Şah, Muhammed Şah, Nasirüddin Şah ve Ahmet Şah dönemleri, İran'ın iç ve dış politikaları çerçevesinde incelenmiştir. Ayrıca, İran tarihinde önemli bir dönüm noktası olan meşrutiyetin ilanının sebep ve sonuçlarıyla anlatıldığı makale, 1925 yılında Kaçar Hanedanı'nın 130 yıllık hakimiyetinin sona ererek yönetimin Pehlevilere geçişiyle son bulmaktadır.

Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu, kaleme aldığı *Sömürgecilik* başlıklı makaleye sömürgeciliğin gelişmesindeki başlıca etkenler ve sömürgecilikte izlenen yolları açıklayarak başlamış, Fransa, İngiltere ve İspanya'nın sömürgecilik faaliyetleri hakkında genel bilgiler vermiştir. XIX. yüzyıl ile birlikte sömürgeciliğin yeni bir boyut kazanarak emperyalizme dönüşmesiyle sömürgeci devletler arasında artan rekabetin ve sömürge çatışmalarının üzerinde duran yazar, makalede ayrıca Uzak Doğu ve Afrika'daki sömürgecilik faaliyetleri ve sömürge çatışmalarına da yer vermiştir.

Yine Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu'nun hazırladığı ve *XIX. Yüzyılda Güney Amerika Tarihi* adını taşıyan makalede XIX. yüzyıl boyunca Güney Amerika'da meydana gelen bağımsızlık mücadeleleri üzerinde durulmuştur. Venezuela, Peru, Arjantin, Şili, Brezilya, Meksika gibi Güney Amerika ülkelerinin verdikleri bağımsızlık mücadeleleri ile XIX. yüzyıl Güney Amerika'sında yaşanan iki önemli savaş olan üçlü ittifak ve Pasifik savaşlarının anlatıldığı makalede ayrıca, Amerika kıtasında ABD üstünlüğünü ve ABD'nin neredeyse bütün Latin Amerika'yı siyasi ve ekonomik olarak etkisi altına almasını sağlayan Monroe Doktrini ele alınarak Güney Amerika'nın XIX. yüzyıldaki durumu özet olarak verilmiştir.

Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu ve Dr. Çağfer Güler'in birlikte kaleme aldıkları *Birinci Dünya Savaşı'nın Çıkış Süreci* başlıklı son makalede ise başlangıcı itibariyle Avrupalı büyük devletlerin bir savaşı olan Birinci Dünya Savaşı'nın sebepleri, geçmişten gelen Avrupa'daki güç dengeleri ve ittifaklar çerçevesinde anlatılmıştır. Almanya'nın güçlü bir devlet olarak ortaya çıkmasını sağlayan ve dönemin en önemli hadiselerinden olan Alman Birliği'nin kurulması ve Bismarc'ın ittifak faaliyetleri, Avrupa'nın çıkar ve güç mücadelesi sonucunda iki gruba bölünmesi, Üçlü ittifak ve Üçlü İtilaf'ın kurulması ve bu savunma ittifaklarının zamanla askeri ittifak haline alarak hızla silahlanmalarıyla I. Dünya Savaşı'nın başlaması makalede üzerinde durulan diğer olaylardır.

Sonuç olarak, Yakın Çağ (1789-1918) dönemi dünya siyasetinde meydana gelen önemli olayların detaylara girilmeden ana hatlarıyla irdelendiği bu kitap Yakın Çağ dünya tarihi için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Yalnız siyasi değil, iktisadi ve sosyal alanda meydana gelen gelişmelere de yer verilen eserde, her bir makale akademisyenler tarafından genel hatlarıyla, bilimsel bir dil ve geniş bir kaynakça ile meydana getirilmiştir. Kitabın önsözünde editör Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu tarafından da belirtildiği gibi bu eserin hazırlanmasındaki amaç "Yakınçağ (1789-1918) olarak ifade edilen dönemde Dünya tarihinde meydana gelen hadiseler hakkında okuyucuyu sıkmadan bilgilendirmektir".

